

ΕΠΙΣΚΟΠΗ ΡΕΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΣΤΟΥ

Αὕτη κεῖται εἰς τὴν ἐπαρχίαν Κυνουρίας ἐπὶ τοῦ ὄρους Πάρωνος. Ἡ χώρα αὕτη (κατὰ Θουκυδίδην Κονσαρία), βραχώδης καὶ ἀπότομος, κεῖται παρὰ τὸν κόλπον τὸν Ἀργολικόν, καὶ ὀριζομένη ὑπὸ τῆς Ἀργολίδος, Ἀρκαδίας καὶ Λακωνίας, ἐκλήθη οὕτω ἐκ τοῦ οἰκιστοῦ αὐτῆς Κυνούρου υἱοῦ τοῦ Περσέως· καὶ ὁ Πausanias (Λακων. Βιβλ. Γ'. κεφ. Β'.) ἀναφέρει «λέγονται δὲ καὶ Κυνουρῆες Ἀργεῖοι ἀνεκαθεν εἶναι καὶ οἰκιστὴν φασιν αὐτῶν Κύνουρον γενέσθαι τὸν Περσέως».

Ἡ Πραστός εἶνε χωρίον τοῦ δήμου Βρασιῶν, ἦτο ἔδρα τοῦ ἀρχιεπισκόπου, ὡς αἱ σωζόμενα ἤδη οἰκοδομαὶ μαρτυροῦσι, κατὰκείται δ' ἤδη ἡρειπωμένως.

Ρέων δὲ χωρίον καταστραφὲν ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν ἐπὶ τοῦ ὄρους Πάρωνος· τοῦ Ρέοντος σώζονται εἰσὶν ὡς καὶ φρούριον, ὅπερ κοινῶς καλεῖται τὸ κάστρον τοῦ Ρέοντος.¹

Πότε συνεστήθη ἡ Ἐπισκοπὴ αὕτη δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἐξακριβώσωμεν· ὁ Μιχαὴλ Léquien ἐν τῷ Oriens Christianus οὐδένα ἐπίσκοπον ἀναφέρει· λέγει μόνον ὅτι ἡ Ἐπισκοπὴ αὕτη ὁμοῦ μετὰ τῶν Ἐπισκοπῶν Ἐλους, Μαίνης καὶ Ζερνάτας ὑπήγχετο εἰς τὴν Μητροπόλιν Μονεμβασίας καὶ Καλαμάτας. Κατὰ τὸ 1292 εὑρίσκομεν αὐτὴν Πατριαρχικὴν Ἐπαρχίαν.² Φαίνεται δὲ ὅτι συνεστάθη ἡ ἐπισκοπὴ κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα ἐπὶ Θωμᾶ Παλαιολόγου, διότι εὑρίσκομεν πρῶτον ἐπίσκοπον τὸν ἐκ Ζακύνθου καταγόμενον Μαρκόπουλον. Οὗτος ἤκμασεν ἐπὶ Θωμᾶ Παλαιολόγου (1553), μετὰ δὲ τὴν ἐκπόρθησιν τῆς Μονεμβασίας ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐφυγεν ἐκ τῆς Μονεμβασίας καὶ μετέβη εἰς τὴν Πατρίδα τοῦ Ζακύνθου, ἔνεκα δὲ τῶν πολλῶν τῶν ἀρετῶν τῶν εἶχε παραχωρηθῆ παρὰ τοῦ τότε Προνοητοῦ Ζακύνθου Μάρκου Βασαδόνα (1543—1545) πατρικῶ δικαιώματι ὁ ναὸς τῆς Θεοτόκου Φιολήτισσης, τοῦ ὁποίου καὶ δὲν ἀπῆλυσσε, καθ' ὃ κατέχοντος αὐτὸν προγενεστέρως τοῦ ἱερέως Ὀνουφρίου ἐκ Νεαπόλεως³, διὸ καὶ ὠρίσθη ὅπως ἐκ τῶν πέντε ἐν Ζακύνθῳ, τῶν παρὰ τῆς Διοικήσεως εἰς ἐξέχοντα πρόσωπα παραχωρουμένων, παραχωρηθῆ πρὸς τὸν ἱεράρχην Μαρκόπουλον ὁ πρῶτος τοιοῦτος κενωθησόμενος μεθ' ὧν τῶν ἐξ αὐτοῦ ἀπορροόντων προνομίων καὶ ὀφελειῶν, ἀπαγορευομένης αὐτῷ πάσης ἐπισκοπικῆς ἐξουσίας ἐπὶ τῆς νήσου κατὰ

1) Ἡ ἐπωνυμία Ρέοντος προσετέθη ἐξ ἀρχαίας πόλεως κειμένης εἰς ἀπόστασιν 1 1/2 ὥρας ἀπὸ τοῦ Πραστοῦ. Πραστός ἦτο ἔδρα ἀρχιεπισκόπου.

2) *Xérovtegy* σελ. 315 (κατὰ μετάφρασιν Π. Καρολίδου).

3) «Ἐκκλ. Φάρος» Ἀλεξανδρείας Τόμος ΙΒ' ἔτος 1913 σλ. 262.

τὴν ἀπὸ 30 Αυγούστου 1582 ἀπόφασιν τῆς Διοικήσεως. Βραδύτερον ἡ Διοίκησις Ζακύνθου παρεχώρησε τὸν ναὸν τῆς Θεοτόκου Ξηροκαστέλλου ἀπὸ τοῦ κατέχοντος αὐτὸν πρὸς τὸν Ἱεράρχην Μαρκόπουλον, οὗτος δὲ διὰ διαθήκης του ἀφιερῶν αὐτὸν εἰς τὴν μονὴν τῶν Στροφάδων «διὰ τὴν ψυχὴν του καὶ διὰ τὰ ζήση μέσα εἰς αὐτὴν σὺν τοῖς λοιποῖς πατράσιν καὶ τὰ κηδευθῆ ἔν αὐτῇ».

Ἐπίσκοπον κατὰ τὸ ἔτος 1680 εὗρισκομεν Α') τὸν Ἰάκωβον Σαλούφην¹, ὅστις εὔρηται ὑπογεγραμμένος εἰς ἐκλογὴν ἐπισκόπου τῆς Μονῆς Ἁγίας Τριάδος γενομένην ἐν Γαννίτση ἐν τῷ ναῶ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου τῇ 12ῃ Φεβρουαρίου 1718. Ὑποψήφιοι προβάλλονται Α' ὁ δοσιώτατος ἐν Ἱερομονάχοις Γαβριήλ, Β' ὁ Ἱερομόναχος Σωφρόνιος, Γ' ὁ Ἱερομόναχος Ἰγνάτιος. Συνυπογράφονται ὁ Ρέοντος ἀρχιεπίσκοπος Ἰάκωβος καὶ ὁ Ἐπίσκοπος Ζαρνάτας Ἰάκωβος (Κῶδιξ Χρυσαν. Παγώνη φυλ. 7α).

Β') Ὁ Ἰάκωβος ἐπωνυμούμενος Σαλούφιος, ὅστις κατήγετο ἐκ Πηγαδίων τοῦ Δήμου Ἀβίας, ὑπῆρξε δὲ τρόφιμος τῆς Μονῆς Δημιόβης τῷ 1686. Ἐδωρήσατο εἰς τὴν Μονὴν τὰ περὶ τὴν Ἀράχωβαν κτήματα καὶ κώδικα τῷ 1793. Οὗτος ὡς ἐπίσκοπος Ρέοντος καὶ Πραστοῦ δίδει ἐγγράφον εἰς τὴν Μονὴν, διὰ τοῦ ὁποίου λέγει, ὅτι δὲν ἔχει λάβει ἐξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχόντων ὁμογενῶν, ὅπως κυριαρχήσῃ ἐπὶ τῆς μονῆς μιᾶς ἡμέρας κατὰ γενεάν. Ὅθεν ἐὰν ἐγγραφόν τι τοιοῦτον παρουσιάσθῃ νὰ εἶνε ἄκυρον, μόνον δὲ τὴν μονὴν νὰ κατέχωσιν οἱ μοναχοὶ κοινοβιακοὶ τῷ 1704. Διὰ διαθήκης του κληροδοτεῖ εἰς τὴν Μονὴν τῶν ἁγίων Τεσσαράκοντα ἐν Σπάρτῃ 500 γρόσια, θεωρούμενα ὡς ἀναπλήρωσις τῶν ὄσων ἡ μονὴ ἔδωκε τοῖς Ἀρβανίταις πρὸς ἀπελευθέρωσις τῆς ζωῆς του¹.

Γ') Παρθένιος (1715).

Δ') Νεκτάριος (1751). Οὗτος κατὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1721 ὁμοῦ μετ' ἄλλων ἐπισκόπων κατέφυγεν εἰς Ζάκυνθον. Βραδύτερον ὁ Π. Πατρῶν, ὁ Ζαρνάτας Νεόφυτος Δεληγιάννης καὶ ὁ Ρέοντος Παρθένιος ἀπῆλθον εἰς Πετρούπολιν, τυχόντες παρὰ τῆς αὐτοκρατείας πολλῶν τιμῶν, ἐδωρήθησαν δ' αὐτοῖς παρὰ τὸ Ταγαρόν κτήματα προσοδοφόρα, ὅπου καὶ ἠσύχασαν τὸν ὑπόλοιπον βίον μὴ δυνάμενοι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καθ' ὅσον ἡ Πύλη ἐπεκέρυξε τὰς κεφαλὰς των².

Ε') Ἱερεμίας (1771) Ἐπ' αὐτοῦ ἐξώσθησαν ὑπὸ τῆς Πύλης οἱ ἐν Πελοποννήσῳ ἀρχιερεῖς. Τούτου παραιτησαμένου ἐκλέγεται ὁ

ΣΤ') Μεθόδιος· κατὰ Ἰούλιον 1774.

1) Ἡ οἰκογένεια αὕτη ἦτο μεγάλη καὶ πλουσιωτάτη. Βρῆσις καὶ πύργος εὔρηται μεταξὺ Καλαμῶν καὶ τοῦ χωρίου Γιαννιτσάνικα «ἡ βρῆσις τοῦ Σαλούφα» καὶ «ὁ πύργος τοῦ Σαλούφα» μετὰ τοῦ νῦν καλούμενα. Ἀπόγονοι αὐτοῦ σώζονται εἰς τὸ χωρίον Γιαννιτσάνικα τοῦ δήμου Καλαμῶν.

2) Π. Κοντογιάννη οἱ Ἕλληνας κατὰ τὸ 1769 σελ. 406.

Ζ) Μακάριος· παρητήθη οἰκειοθελῶς κατὰ τὸ 1780.

Η) Ἰωσήφ· παρητήθη κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1784.

Θ) Ἰγνάτιος¹. Τοῦτον ἀποθανόντα διαδέχεται ὁ

Γ) Θεοδώρητος Σαλούφας ὁμοπάτριος ἀδελφός τοῦ Ἰακώβου Σαλούφα· οὗτος ἀπέφωρε διαδθήκης τῷ 1790 εἰς τὴν Μονὴν Δημιόβας δλόκληρον τὴν περιουσίαν του, ἐξημέριον ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐφημέριος εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Βενετίας, πρὶν γίνῃ ἀρχιερεὺς. Ἀμφοτέρων τῶν ἀρχιερέων τὰς διαθήκας ἐκτελεῖ ἡ αὐταδέλφη του Μαρία καὶ ἀφιεροῖ εἰς τὴν μονὴν ὅσα ἄλλα ἀρχιερατικά ἄμφια καὶ ἀγροὺς διέθετεν ἐκεῖνος ἐνώπιον τοῦ μητροπολίτου Εὐρύπου Γρηγορίου (ἐπιτρόπου τοῦ μητροπολίτου Μονεμβασίας Νικηφόρου) καὶ τοῦ Ἐπισκόπου Μαΐνης Δανιὴλ τῷ 1743². Ἀπέθανε κατὰ Ἀπρίλιον τοῦ 1803.

ΙΑ) Ἰακώβος· τοῦτον ἐκμετροῦσαντα τὸ ζῆν διεδέχθη ὁ μέγας πρωτοσύγγελος Διονύσιος ὁ Παρδαλός. Ἐπὶ Πατριαρχείας Ἱερεμίου Α' (1812) προάγεται ἡ Ἐπισκοπὴ Ρέοντος εἰς Μητρόπολιν καὶ πρῶτος μητροπολίτης ἀναγορεύεται ὁ Διονύσιος τὸ γένος Θεσσαλός γεννηθεὶς ἐν Κων)πόλει τῷ 1787. Σπουδάσας τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν ἐν τῇ σχολῇ τῆς Κων)πόλεως, νέος ἔτι ὢν ἐνδύεται τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ χειροτονεῖται διάκονος, εἶτα δὲ καὶ ἱερεὺς. Ἐπὶ δὲ τῆς πατριαρχείας Καλλινίκου τοῦ Ε' προχειρίζεται μέγας Πρωτοσύγγελος τοῦ Πατριαρχείου, πατριαρχεύοντος Ἱερεμίου τοῦ Α' (κατὰ τὸ 1821) χειροτονεῖται ἀρχιερεὺς τῆς πρότερον μὲν Ἐπισκοπῆς, τότε δὲ εἰς Μητρόπολιν προαχθείσης Ρέοντος καὶ Πραστοῦ, τῆς ὑστερον ἐπὶ τῆς ἀντιβασιλείας μετονομασθείσης Κυνουρίας, ἔνθα διέμενε ἐπὶ ὀκταετίαν. Κατὰ δὲ τὸ 1820 μετακληθεὶς ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε' μετέβη εἰς Κων)πολιν, ἔνθα καὶ διέμενε συνεδριάζων ἐν τῇ ἱερᾷ συνόδῳ καὶ τῷ κοινῷ τῆς Ἐκκλησίας ὑπηρετῶν, μέχρι τῆς αἴφνης ἐκραγείσης Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως³.

Κατὰ δὲ τὸ 1821 ἀπεστάλη ὡς ἔξαρχος ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου εἰς τὴν Πελοπόννησον φέρον ἐγκυκλίους νομοθετικὰς αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς καὶ τοὺς πολιτικοὺς προϊσταμένους, ὅπως μὴ ἐπαναστατήσουν ἐν Πελοποννήσῳ⁴, τῇ ἀπαιτήσει τῆς Πύλης. Κατὰ τὸν πλοῦν ναυαγῆσας παρὰ τὸ Σιγρίον (ἀκρωτήριον τῆς νήσου Μυτιλήνης) ὡς ἐκ θαύματος διεσώθη ἐκριφθεὶς ὑπὸ τῶν κυμάτων ἐπὶ τῆς παρᾶλιας. Ἐκεῖθεν εὐρὼν κατὰ τύχην πλοιάριον διεπεραιώθη εἰς Χίον, ἔνθα εὐθὺς συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἐγκλείεται εἰς τὸ φρούριον. μετὰ δὲ μῆνον ἠλευθερώθη παρὰ τοῦ Μουσε-

1) Ἱερὰ Μονὴ τῶν Ἁγ. 40 ὑπὸ Μελετίου Σακελαροπούλου σελ. 61.

2) Παρνασσός Τόμος ΙΑ' καὶ ΙΒ' σελ. 513. Ἰούλιος καὶ Αὐγούστος 1883.

3) Γ. Παπαδοπούλου. Τὰ κατὰ Πατριαρχίην Γρηγορίου Ε'. Τόμ. Β'. σ. 75.

4) Δ. Χ. Δουκᾶκη Μεσοημιακά Τεύχος Γ'. σελ. 310.

λίμη τῆ χώρας. Ἐπαναστατησάσης δὲ τῆς Χίου κατὰ τὸ 1822 ὡς ἐκ θαύματος πάλιν ἐσώθη διαπεραιωθείς εἰς Ψαρὰ.

Ἐκ Ψαρῶν μετέβη εἰς Ἄργος, ἔνθα ἤδρευεν ἡ Διοίκησις τῆς Ἑλλάδος, καὶ παρ' αὐτῆς ἀπεστάλη πρέσβυς εἰς Ζάκυνθον, ἵνα ἐνεργήσῃ καὶ ἐπιτύχῃ τὴν συνδρομὴν τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως ἐπὲρ τῆς ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος. Κατὰ τῷ 1823 παρὰ τῆ Β' ἐν Ἀστρεὶ Ἐθνικῇ Συνελεύσει συνετέλεσεν εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ Ἑγκληματικοῦ κώδικος. Ἐξαιρέτως δὲ κατὰ τὴν ἐν Ναυπλίῳ γενομένην Συνέλευσιν τῶν ἀρχιερέων (1833) ἀντίστη γενναίως εἰς τὸν χωρισμὸν ἀπὸ τῆς Μ. Ἐκκλησίας· διὸ καὶ κατετρέχθη καὶ ἐσυκοφαντήθη καὶ ποικίλους ὑπέμεινε διωγμὸς μετ' ἄκρας ὑπομονῆς καὶ μακροθυμίας.

Διετέλεσε Πρόεδρος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀπὸ τὸ 1835—1841. Ὡς πρόεδρος ὑπέγραψε τὴν κατὰ τοῦ Θεοφίλου Καΐρη καταδικαστικὴν ἀπόφασιν τῷ 1839. Συνοδικὸς δὲ Σύνοδος διετέλεσεν ἀπὸ τὸ 1850—1852. Ἀπεβίωσε δὲ τῇ 21 Ἰανουαρίου τοῦ 1852. Τέθαπται δ' ἔξωθεν ἐν τῇ ἐν Ἀθήναις Μονῇ τῶν Ἀσωμάτων, γέγραπται δὲ ἐπὶ τοῦ τάφου του τότε τὸ ἐπίγραμμα :

«Τὸν ἔνθεον νοῦν τῆς φρονήσεως στόμα,
 «τὸν ἀκράδαντον τῆς Ὁρθοδοξίας στυλον,
 «τῆς εὐσεβείας τὸν πολύτλαν ἐργάτην,
 «νόμων ἀκμῆτα πατρῶων ὑπέρμαχον,
 «Κυνοουρίας ποιμάντορα Συνόδου προεστόν,
 «τῆς Ἑλλάδος πάσης πόθον Διονύσιον,
 «Ἐκρυψε τύμβος ὧδε τὸ σκῆνος λοβῶν.
 «Αὐτὸς δ' ἀναπέπτατ' εἰς Θεὸν τρισόλβιος.

Μετὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Ἑλλάδος ἡ Ἐπισκοπὴ Κυνοουρίας συνεχωνεύθη εἰς τὴν ἐπισκοπὴν Μαντινείας μὲ τὴν προσωνομίαν Κυνοουρίας καὶ Μαντινείας.¹

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΡ. ΔΟΥΚΑΖΗΣ
 ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

1) «Ἐκκλ. Φάρως» Ἀλεξανδρείας Τόμ. 7, σελ. 69.